

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2018/154
Karar Sayısı : 2019/11
Karar Tarihi : 14/3/2019
R.G. Tarih – Sayı : 25/4/2019 – 30755

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İzmir 28. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un;

A. 12/6/1979 tarihli ve 2249 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 4. maddesinin birinci fıkrasının,

B. 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının,

Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanığın, ihbar üzerine aracında bulunan bıçak nedeniyle cezalandırılması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükümleri

Kanun'un 4. ve 15. maddelerinin itiraz konusu birinci fıkraları şöyledir:

“Ülke içinde kama, hançer, saldırma, şişli baston, sustalı çakı, pala, kılıç, kasatura, süngü, sivri uçlu ve oluklu bıçaklar, topuz, topuzlu kamçı, boğma teli veya zinciri, muşta ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin yapımı yasaktır.”

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak 4 üncü maddede yazılı olan bıçak veya diğer aletleri veya benzerlerini satanlar, satmaya aracılık edenler, satın alanlar, taşıyanlar veya bulunduranlar hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükümleri

Kanun'un ilgili görülen 5. ve 14. maddelerinin birinci fıkraları şöyledir:

“Yurda sokulması ve yapımı yasaklanan ve 4 ncü maddenin 1 nci fıkrası kapsamına giren bıçak ve aletlerin satılması, satın alınması, taşınması ve bulundurulması yasaktır.”

“Her kim, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak 4 üncü maddede yazılı olan bıçak veya başkaca aletler yahut benzerlerini ülkeye sokar, sokmaya kalkışır veya bunların ülkeye sokulmasına aracılık eder veya bunları ülkede yapar veya bir yerden diğer bir yere taşır veya yollar veya taşımaya aracılık ederse iki yıldan beş yıla kadar hapis ve ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Suç konusu bıçak ve aletlerin niteliği veya sayı olarak azlığı halinde verilecek ceza yarısına kadar indirilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 20/2/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle davada uygulanacak kural ve başvuruya engel durum sorunları görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Kanun'un 4. ve 15. maddelerinin birinci fıkralarının iptalini talep etmiştir.

4. 6136 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasında bazı aletlerin yapımı yasaklanmakta; 15. maddesinin birinci fıkrası uyarınca bu aletlerin satılması, satılmasına aracılık edilmesi, satın alınması, taşınması ve bulundurulması da cezai yaptırıma bağlanmaktadır. Anılan aletlerden davaya konu olayda söz konusu olan, kriminal rapora göre *kılıç benzeri* iken iddianame ve başvuru gerekçesi uyarınca *bıçaktır*. Öte yandan 4. maddenin birinci fıkrasında yer alan *“...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...”* ibaresi anılan fıkra da sayma yoluyla belirtilmeyen fakat fıkra kapsamında yapımı yasak olan aletleri tanımlayan genel kural niteliğindedir. Dolayısıyla, davada uygulanacak kural fıkranın tamamı olmayıp *“...kılıç,...”*, *“...sivri uçlu ve oluklu bıçaklar,...”* ve *“...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...”* ibareleridir. Bu nedenle itiraz konusu kuralın yukarıda belirtilen ibareleri dışında kalan kısmı uygulanacak kural değildir.

5. Diğer yandan Anayasa'nın *“Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi”* başlığını taşıyan 152. maddesinin son fıkrasında *“Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz”* hükmüne yer verilmiştir. 6216 sayılı Kanun'un *“Başvuruya engel durumlar”* başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da *“Mahkemenin işin*

Esas Sayısı : 2018/154
Karar Sayısı : 2019/11

esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz” denilmiştir.

6. 6136 sayılı Kanun'un 12/6/1979 tarihli ve 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusu, Anayasa Mahkemesinin 16/1/2014 tarihli ve E.2013/61, K.2014/3 sayılı kararıyla esastan reddedilmiş ve bu karar 29/5/2014 tarihli ve 29014 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek reddedilen kural hakkında yeni bir başvurunun yapılabilmesi için önceki kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 29/5/2014 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır.

7. Açıklanan nedenlerle 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un;

A. 12/6/1979 tarihli ve 2249 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 4. maddesinin birinci fıkrasının;

1. “...kılıç,...” , “...sivri uçlu ve oluklu bıçaklar,...” ve “...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...” ibarelerinin esasının incelenmesine,

2. Kalan bölümünün itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu bölüme yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun, Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

8. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ergin ERGÜL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu

9. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Kanun'un 40. maddelerine göre Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlıdır.

10. 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 4. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: “Ülke içinde kama, hançer, saldırma, şişli baston, sustalı çakı, pala, kılıç, kasatura, süngü, sivri uçlu ve oluklu bıçaklar, topuz, topuzlu kamçı, boğma teli veya

zinciri, muşta ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin yapımı yasaktır.”

11. 6136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında da bu Kanun hükümlerine aykırı olarak 4. maddede yazılı olan bıçak veya diğer aletleri ya da benzerlerini satanlar, satmaya aracılık edenler, satın alanlar, taşıyanlar veya bulunduranlar hakkında cezaya hükmolunacağı öngörülmüştür.

12. İtiraz yoluna başvuran mahkemede görülmekte olan davanın konusu, Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında yaptırma bağlanan ve Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasında sayılan veya tanımlanan aletleri bulundurma fiiline ilişkindir. Bir başka ifadeyle Kanun'un 4. maddesinde sayılan veya tanımlanan aletleri içeren kural ancak Kanun'un 15. maddesi bağlamında uygulanma imkânına sahip olup Kanun'un 4. maddesinin bağımsız olarak davada uygulanması söz konusu değildir.

13. Diğer yandan 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin birinci fıkrasında “*Yurda sokulması ve yapımı yasaklanan ve 4 ncü maddenin 1 nci fıkrası kapsamına giren bıçak ve aletlerin satılması, satın alınması, taşınması ve bulundurulması yasaktır*” hükmüne yer verilmiştir. Kanun'un 5728 sayılı Kanun'un 157. maddesiyle değiştirilen 14. maddesinin birinci fıkrasında da “*Her kim, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak 4 üncü maddede yazılı olan bıçak veya başkaca aletler yahut benzerlerini ülkeye sokar, sokmaya kalkışır veya bunların ülkeye sokulmasına aracılık eder veya bunları ülkede yapar veya bir yerden diğer bir yere taşır veya yollar veya taşımaya aracılık ederse iki yıldan beş yıla kadar hapis ve ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Suç konusu bıçak ve aletlerin niteliği veya sayı olarak azlığı halinde verilecek ceza yarısına kadar indirilir*” denilmek suretiyle itiraz konusu kurala atıfta bulunulmuştur. Dolayısıyla itiraz konusu kural, Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının yanı sıra Kanun'un 5. ve 14. maddelerinin birinci fıkraları yönünden de geçerli ortak kural niteliği taşımaktadır.

14. Açıklanan nedenlerle, 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 4. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “*...kılıç,...*”, “*...sivri uçlu ve oluklu bıçaklar,...*” ve “*...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...*” ibarelerinin esasına ilişkin incelemenin 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrası yönünden yapılmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. İtirazın Gerekçesi

15. Başvuru kararında özetle; 6136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 4. maddeye yapmış olduğu atıf uyarınca bulundurulması yasak olan aletlerin “*kama, hançer, saldırma, şişli baston, sustalı çakı, pala, kılıç, kasatura, süngü, sivri uçlu ve oluklu bıçaklar, topuz, topuzlu kamçı, boğma teli veya zinciri, muşta ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletler*” biçiminde belirtilmesinin idareye sınırı belirli olmayan geniş bir takdir yetkisi tanınması sonucunu doğurduğu, Kanun'un 15. maddesinde yer alan suç tanımında “*...4 üncü maddede yazılı olan bıçak veya diğer aletleri veya benzerlerini...*” ifadesine yer verilmek suretiyle de belirsizliğe neden olduğu belirtilerek kuralın Anayasanın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

16. Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası ülke içinde kama, hançer, saldıрма, şişli baston, sustalı çakı, pala, kılıç, kasatura, süngü, sivri uçlu ve oluklu bıçaklar, topuz, topuzlu kamçı, boğma teli veya zinciri, muşta ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin yapımının yasaklanmasını öngörmektedir. Anılan fıkrada yer alan "...kılıç,...", "...sivri uçlu ve oluklu bıçaklar,..." ve "...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin..." ibareleri itiraz konusu kuralı oluşturup kural, Kanun'un "4 üncü maddede yazılı olan bıçak veya diğer aletleri veya benzerlerini satanlar, satmaya aracılık edenler, satın alanlar, taşıyanlar veya bulunduranlar hakkında" cezai müeyyideyi düzenleyen 15. maddesinin birinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

17. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

18. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır. Yasal düzenlemeye dayanılarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olması koşuluyla yargısal içtihatlar ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Asıl olan, muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır.

19. Anayasa'nın 38. maddesinin ilk fıkrasında "*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz*" denilerek suçun kanuniliği; üçüncü fıkrasında da "*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur*" denilerek cezanın kanuniliği ilkesi hükme bağlanmıştır. Anayasa'da öngörülen suçta ve cezada kanunilik ilkesi insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

20. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin suç sayıldığı ve bu fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde kanunda gösterilmesi; kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir.

21. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımını ile karşılanacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği ve ceza sistemini tamamlayan müesseseleri belirleme konularında anayasal sınırlar içerisinde takdir yetkisine sahiptir.

22. Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasında sayılan veya tanımlanan aletler gerek toplumsal düzeni tehlikeye düşürebilecek gerekse de bireylerin yaşamı ve vücut bütünlüğü açısından zarar veya tehlike doğurmaya elverişli araçlardır. İtiraz konusu kuralla korunmak istenen hukuki yararın hem kamu düzeni ve güvenliğinin hem de kişilerin yaşamının ve vücut bütünlüğünün korunmasına yönelik olduğu açıktır.

23. İtiraz konusu kuralın sayma yoluyla belirttiği aletler, kişiler ve hukuk uygulayıcıları yönünden tereddüde yer bırakmayacak şekilde açık, anlaşılabilir ve uygulanabilir şekilde

Esas Sayısı : 2018/154
Karar Sayısı : 2019/11

belirlenmiştir. Kuralda “...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...” ibaresine yer verilmesi ise kanun yapma tekniğinin doğasından kaynaklanmaktadır. Zira kanun hükümlerinin genel ve soyut olması, somut olayın özelliğine göre değişebilecek tüm çözümleri kuralın bünyesinde barındırma, bir başka ifadeyle kuralın amaca uygun sonuca ulaştıracak herhangi bir çözümü dışlamasını önleme ihtiyacından ileri gelmektedir. Yasaklanan aletlerin kanunla tanımlanmış olması ve tanımı yapılan aletlerin veya benzerlerinden hangisine uygun bulunduğu kesin biçimde yargı kararları ile saptanabilmesi karşısında söz konusu kuralda bir belirsizlik ve öngörülemezlikten söz edilemeyeceği gibi suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırı bir yön de bulunmamaktadır.

24. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir

IV. HÜKÜM

10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un 12/6/1979 tarihli ve 2249 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 4. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...kılıç,...” , “...sivri uçlu ve oluklu bıçaklar,...” ve “...ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletlerin...” ibarelerinin;

A. Esasına ilişkin incelemenin 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrası yönünden yapılmasına,

B. 6136 sayılı Kanun'un 2249 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen 15. maddesinin 5728 sayılı Kanun'un 158. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrası yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE,

14/3/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Recep KÖMÜRCÜ

Üye	Üye	Üye
-----	-----	-----

Esas Sayısı : 2018/154
Karar Sayısı : 2019/11

Hicabi DURSUN

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

Üye

Üye

Üye

M. Emin KUZ

Hasan Tahsin GÖKCAN

Kadir ÖZKAYA

Üye

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Üye

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Yıldız SEFERİNOĞLU